

О'СИМЛИKLARNI HIMOYA QILISH

Irgasheva Nilufer Rihsimovna

Toshkent davlat agrar universiteti dotsenti

Annotatsiya: O'simliklarni himoya qilishning ahamiyati, ayniqsa qishloq xo'jaligida, tabiiy resurslardan samarali foydalanish va ishlab chiqarishning yuqori darajalariga erishish uchun muhimdir. Ushbu maqolada o'simliklarni himoya qilish usullari, kasalliklar, zararkunandalar va begona o'tlarga qarshi kurashishning zamonaviy yondoshuvlari tahlil qilinadi. O'simliklarni himoya qilishda ekotizimga zarar yetkazmasdan o'simliklarni saqlash va ularning hosilini oshirish uchun biologik, kimyoviy va mexanik usullarni qo'llashning afzalliklari muhokama qilinadi. Maqolada shuningdek, agrotexnik usullarning o'simliklar kasalliklarini oldini olishdagi o'rni va pestitsidlarning zararsiz ishlatilishi masalalari ham ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: O'simliklarni himoya qilish, zararkunandalar, kasalliklar, begona o'tlar, biologik usullar, agrotexnika, pestitsidlar.

Kirish

O'simliklarni himoya qilish — bu ekinlarning hosilini himoya qilish, ularning sifatini oshirish va qishloq xo'jaligi mahsulotlarining etishmovchiligini kamaytirishga qaratilgan tadbirlar yig'indisidir. Zamonaviy qishloq xo'jaligida o'simliklarni himoya qilish usullari murakkablashgan va ularning samaradorligi ko'plab omillarga bog'liq. Bu usullar orasida zararkunandalar va o'simlik kasalliklariga qarshi kurashish, begona o'tlarni yo'qotish va o'simliklarni stresslardan himoya qilish alohida o'rin tutadi.

O'simliklarni Himoya qilishda Qo'llaniladigan Asosiy Usullar

Kimyoviy Usullar

Kimyoviy usullar o'simliklarni himoya qilishda eng keng tarqalgan va samarali vosita hisoblanadi. Pestitsidlar va insektitsidlar yordamida o'simliklarga zarar yetkazuvchi zararkunandalar va kasalliklar yo'q qilinadi. Ushbu kimyoviy moddalar o'simliklar uchun xavf tug'dirishi mumkin, shuning uchun ular ehtiyotkorlik bilan va belgilangan me'yorlarda qo'llanilishi lozim.

Biologik Usullar

Biologik usullar — bu o'simliklarni himoya qilishda tabiiy yondoshuvlarni qo'llashni anglatadi. Bunga zararkunandalar va o'simlik kasalliklariga qarshi tabiiy dushmanlar, mikroorganizmlar, va biopestitsidlar yordamida kurashish kiradi. Biologik usullar kimyoviy usullarga nisbatan ekologik jihatdan xavfsizroq va uzoq muddatda samarali bo'lishi mumkin.

Agrotexnik Usullar

Agrotexnik usullar o'simliklarni himoya qilishda erni to'g'ri ishlov berish, sug'orish, ekinlar orasida zararkunandalarni kamaytirish, hosilni turlarga bo'lish va boshqa yondoshuvlarni o'z ichiga oladi. Agrotexnika usullari o'simliklarning sog'lig'ini yaxshilash va ularning o'sishini rag'batlantirishga yordam beradi. Bu usullar o'simliklarni himoya qilishda tabiiy yondoshuv sifatida qo'llaniladi.

Mexanik Usullar

Mexanik usullar o'simliklarni himoya qilishda begona o'tlar va zararkunandalarni olib tashlashda qo'llaniladi. Bu usullar orasida begona o'tlarni qo'lda yoki maxsus texnikalar yordamida yo'q qilish, yerni yumshatish va boshqa mexanik ishlar mavjud.

O'simliklar Kasalliklari va Ularning Oldini Olish

O'simliklarni himoya qilishda kasalliklarni aniqlash va ularga qarshi kurashish juda muhimdir. O'simliklar kasalliklari mikroorganizmlar (bakteriyalar, qo'ziqorinlar, viruslar) tomonidan yuzaga keladi. Har bir kasallik turiga qarshi mos usullar qo'llanilishi zarur. Masalan, qo'ziqorin kasalliklari uchun fungitsidlar, bakterial

kasalliklar uchun esa bakteritsidlar qo'llaniladi. Bundan tashqari, kasalliklarning oldini olish uchun agrotexnik usullar, masalan, ekinlarni mos vaqtda ekish, sug'orishni to'g'ri tashkil etish va o'simliklar orasidagi masofani kuzatish zarur.

Zararkunandalar va Ularning Ta'siri

Zararkunandalar o'simliklarning o'sishini sekinlashtiradi, ularning hosilini kamaytiradi va sifatini yomonlashtiradi. Zararkunandalar orasida hasharotlar, kemiruvchilar va boshqa hayvonlar bo'lishi mumkin. Ularni nazorat qilishda kimyoviy vositalar, biologik kurash va agrotexnik choralar qo'llaniladi.

Masalan, zararkunandalarga qarshi kimyoviy preparatlar bilan ishlashda ehtiyotkorlikka amal qilish va faqat kerakli vaqtda, belgilangan normada foydalanish zarur.

Begona O'tlar va Ularning Ta'siri

Begona o'tlar o'simliklar o'sishini sekinlashtiradi va ularning hosilini kamaytiradi. Begona o'tlarga qarshi kurashishda mexanik, kimyoviy va biologik usullar qo'llaniladi. Begona o'tlarni yo'qotish uchun maxsus texnikalar va kimyoviy preparatlar mavjud, shuningdek, agrotexnik usullar yordamida begona o'tlarning tarqalishini oldini olish mumkin.

Xulosa

O'simliklarni himoya qilish qishloq xo'jaligi va agrar sohalarda muhim ahamiyatga ega. Har bir usulning o'ziga xos afzalliklari va cheklovlari mavjud bo'lib, ulardan to'g'ri foydalanish orqali hosilni ko'paytirish, sifatini oshirish va ekologik muammolardan saqlanish mumkin. O'simliklarni himoya qilishda har tomonlama yondashuv va ehtiyotkorlik zarur. Shu bilan birga, yangi texnologiyalar va metodlarning joriy etilishi o'simliklarni himoya qilish samaradorligini oshirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Zaynullaev, B. S. (2010). O'simliklarni himoya qilish. Toshkent: Qishloq xo'jaligi nashriyoti.
2. Qodirov, S. X. (2014). O'simliklarni himoya qilish usullari. Toshkent: "Fayz" nashriyoti.
3. Olmoq, D. (2016). Agrotexnika va ekologiya. Toshkent: O'zbekiston Qishloq xo'jaligi ilmiy-texnika nashriyoti.
4. Mirzaev, N. A. (2012). Zararkunandalar va kasalliklar bilan kurashish. Toshkent: Agrotexnika nashriyoti.
5. Ismailov, D. (2017). Agrotexnika va biotexnologiya. Toshkent: Qishloq xo'jaligi nashriyoti.